

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2017

obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS

Wydanie XVI uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2017 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.
Gdańsk 2017

Spis treści

Wykaz skrótów	9
---------------------	---

Wstęp	11
-------------	----

Rozdział 1

Nawiązanie stosunku pracy	13
1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	13
1.1. Istota stosunku pracy	13
1.2. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	23
1.3. Zawarcie umowy o pracę	24
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	27
2.1. Badania profilaktyczne	27
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego	29
2.3. Prowadzenie akt osobowych	34
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	39
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	41
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	41
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy	46
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	46
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	46
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	48
4. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	50
5. Inne formy angażowania pracowników	63
5.1. Zatrudnianie młodocianych	63
5.2. Praktyka absolwencka	68

Rozdział 2

Wynagrodzenie ze stosunku pracy	73
1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	73
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	73
1.2. Termin wypłaty wynagrodzenia	75
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	76
1.4. Wynagrodzenie minimalne	76
2. Czas pracy i jego ewidencja	80
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	80
2.2. Systemy czasu pracy	88
2.3. Ewidencja czasu pracy	92

2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	97
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	100
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	102
3. Praca w godzinach nadliczbowych	106
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	106
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	108
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	111
Rozdział 3	
Rozliczanie i dokumentowanie wynagrodzeń	121
1. Procedura naliczania wynagrodzenia	121
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	121
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	123
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	128
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	131
1.5. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	149
1.6. Wynagrodzenie w walucie obcej	155
2. Składki finansowane przez pracodawcę	157
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	157
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FGŚP, FEP)	165
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	177
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	177
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	182
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	186
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	197
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	197
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	199
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	204
Rozdział 4	
Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy	211
1. Urlopie wypoczynkowy	211
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	212
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	222
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlopie	230
2. Inne dni wolne od pracy	235
2.1. Urlopie okolicznościowe	235
2.2. Urlopie bezpłatny	241
2.3. Urlopie wychowawczy	243

3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	251
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	251
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	254
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	268
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby.	271
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	274
Rozdział 5	
Świadczenia społeczne i socjalne przysługujące pracownikom	289
1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	289
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	292
1.2. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	310
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	338
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego.	354
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.	357
3.1. Świadczenie przedemerytalne.	357
3.2. Zasiłek pogrzebowy.	358
3.3. Renta rodzinna	361
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy.	361
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy.	361
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne.	363
4.3. Odprawa pośmiertna	364
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	366
Rozdział 6	
Roczne rozliczenie z urzędem skarbowym w zakresie podatku dochodowego	367
1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	367
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	368
3. Roczne obliczenie podatków PIT-40	372
4. Przykłady rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	376
Rozdział 7	
Ochrona stosunku pracy. Rozwiązanie i wygaśnięcie umowy o pracę	389
1. Ustanie stosunku pracy	389
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem.	389
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy.	394
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	400
2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	405
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	405

2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	412
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	413
2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	415
3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	427
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	427
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	432
3.3. Przywrócenie do pracy	437

Rozdział 8

Pozapłacowe świadczenia pracownicze	439
1. Podróże służbowe pracowników	439
1.1. Krajowe podróże służbowe	442
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	453
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	458
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	461
2.1. Ryczałt za samochód	462
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	463
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	464
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	467
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	467
3.2. Podmioty tworzące fundusz	471
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	472
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	477
3.5. Świadczenie urlopowe	479
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	480
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	483
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	483
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	484
5.3. Ubiór służbowy	492
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	492
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	493
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	497

Rozdział 9

Rozliczenie i dokumentacja wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych	501
1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	501
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu	526

2.1. Umowa-zlecenie	526
2.2. Umowa o dzieło	533
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	534
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych ..	538
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	538
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	544
4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	548
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	551
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	551
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	553
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	556
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	558
Wykaz aktów prawnych	577